

A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács készülő Európai Duna Stratégiával kapcsolatos állásfoglalása

Az NFFT üdvözli az Európai Tanács 2009. júniusi döntését, melyben megbízta a Bizottságot a Duna térségre vonatkozó, makro-regionális szintű EU Stratégia 2010. év végére történő elkészítésével.

A Tanács támogatja azt a törekvést, mely szerint Magyarország nagy felelősséget és elkötelezettséget érez a Stratégia sikeres elkészítése iránt, különös tekintettel arra a körülményre, hogy elfogadására az Európai Tanácsban várhatóan 2011. első felében kerül sor, ami az esedékes magyar EU-elnökség kiemelkedő eredménye lehet.

A Tanács a makro-regionális stratégia (MRS) megalkotását olyan eszköznek tekinti, mely új távlatokat és lehetőségeket, valamint valós és hatékony együttműködési keretet és összehangolt végrehajtási feltételrendszert teremtve példaértékű módon elősegítheti e sajátos térség fenntartható fejlődését. Azt a törekvést támogatjuk, hogy a készülő stratégia átfogó célja a fenntartható fejlődés elérése és a területi kohézió erősítése (egyenlőtlenségek csökkentése) legyen a térségben.

A Stratégia újszerű kezdeményezés, ugyanakkor számos EU és nemzetközi politikai, szakpolitikai, jogi és gazdasági szabályozási, valamint együttműködési előzményre építhet. Új értéket teremthet azáltal, hogy mindezeket integrált módon veszi figyelembe, hangolja össze, illetve fejleszti tovább oly módon, hogy a Stratégia megfelelőképpen tükrözze egyrészt az EU értékeit, alapvető céljait és alapelveit, másrészt megfelelő módon biztosítsa az egyes tagállamok sajátos és közös érdekeinek érvényesítését. A Stratégiának a politikai, társadalmi, kulturális, környezeti és gazdasági területekre egyaránt ki kell terjednie.

A Tanács üdvözli azon kezdeményezéseket, melyek az érték- és örökségvédelemre irányulnak, és amelyek olyan közös európai értékek tiszteletben tartását biztosítják, mint a demokrácia, a tolerancia, az esélyegyenlőség erősítése, a kulturális sokféleség, az oktatás és képzés, a tudományos együttműködés, a természeti és az épített környezet, a szellemi és tárgyi örökség megőrzése. A gazdaságfejlesztésnek a térségi komparatív előnyöket kihasználva, a társadalmi-gazdasági-környezeti szempontokkal összhangban, a környezeti potenciál csökkenése nélkül kell megvalósulnia, úgy, hogy a hálózati alapú társadalomfejlődés, a fenntartható gazdasági szerkezet feltételeinek fejlesztése és a kiemelkedő természeti potenciál megőrzése, fenntartható használata együttesen, komplex módon teljessüljön. Ezek együttesen a társadalmi-gazdasági fejlődés és integráció elősegítését is szolgálják.

Egységes szemléletű fejlesztési elképzelésekkel, közös információs bázissal, a fejlesztést segítő együttes szervezeti és képviselői rendszerrel nemzetközi és hazai szinten egyaránt többet lehet elérni a térség fejlődése érdekében. A területi lehatárolás esetében összességében a Balti Stratégiához hasonló rugalmas megközelítést javasoljuk, amely földrajzi hatály kérdésében elég rugalmas és azt témafüggővé teszi.

A Tanács egyetért azzal, hogy az erőforrások és értékek védelme és fenntartható használata, valamint a környezetbiztonság javítása átfogó megközelítést és összehangolt nemzetközi együttműködést tesz szükségessé (pl. az éghajlatvédelem, a stratégiai vízkészletek mennyiségi és minőségi védelme, takarékos használata, a biológiai sokféleség megőrzése, az ökológiai hálózatok védelme, az árvízvédelem, a közlekedés- és az energiapolitika terén). A Duna Stratégiában átfogó cél kell, hogy legyen a kiegyensúlyozott, méltányos, egészséges élet közvetlen és hosszú távú környezeti feltételeinek biztosítása. Környezeti szempontból ezért különös figyelmet érdemel a Duna Régió Stratégia viszonya az EU Fenntartható Fejlődési Stratégiájához, megújítandó Lisszaboni Stratégiájához, egyéb fontos politikai dokumentumaihoz (pl. energia és klímacsomag, biológiai sokféleség). Ugyanezeket a kapcsolódásokat kell áttekinteni nemzeti politikáink szintjén is.

Annak érdekében, hogy a Stratégia fő elemei megfeleljenek a fenntarthatóság alapelveinek, az NFFT az EDS kialakításában környezet- és vízpolitikai szempontból a következő fenntarthatósági, hazai sajátosságokon és a nemzetközi együttműködésből következő szempontok figyelembevételét és az alább részletezett feladatok Stratégiába való beiktatását tartja különösen fontosnak.

- 1) Az EDS kialakításában vegyék figyelembe a Spanyolország, Belgium, Magyarország és az Európai Közösség által a 2010. január 1. és 2011. június 30. közötti EU elnökségi időszakra a vízpolitika és a vízgazdálkodás területére közösen megfogalmazott „útitervben” (2010. december) legfontosabbnak tekintett kulcskérdéseket, amelyek az alábbiak:
 - az EU VKI szerinti, első (az Európai Bizottsághoz 2010. március 22-ig benyújtandó) vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben megfogalmazott intézkedések,
 - az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, beleértve az árvíz-, vízhiány- és aszály-gyakoriság és -intenzitás növekedésének kezelését, az EU vízhiány- és aszály-munkaprogramjának végrehajtását,
 - a vizek hidromorfológiai állapotának javítása, a diffúz szennyezések csökkentése, valamint a vízmennyiségi és vízminőségi kérdések integrálása,
 - a hosszú időn át szennyezett hordalék és víz-medrek fenntartható kezelése,
 - a jövőbeli infrastrukturális projektek negatív környezeti hatásainak kezelése,
 - a határokon átnyúló együttműködések erősítése, a közös felelősség és szolidaritás biztosítása a határokkal megosztott vízgyűjtőkön.
 - a Duna régióra vonatkozó EU stratégia, az ún. „Duna Stratégia” kidolgozása és beindítása,
 - javaslatok kidolgozása az EU Fenntartható Fejlődési Stratégiájának erősítéséhez és végrehajtásához.
- 2) Az EDS kialakításában vegyék figyelembe azt, hogy a három elnökségi időszakra vonatkozó „útiterv” szerint a fő vízi-környezeti prioritásokat, valamint a

vízgazdálkodás legfontosabb kereteit és alapelveit megszabó jogszabályok és jogalkotási feladatok a következők lesznek:

- a Víz Keretirányelv (WFD - 2000/60/EC) és a Felszínalatti Víz Irányelv (2006/118/EC) alkalmazása,
 - az Árvíz Irányelv (2007/60/EC) alkalmazása,
 - a Felszíni Víz Környezet Minőségi Határértékei Irányelv (EQS - 2008/56/EC) átültetése a nemzeti jogba, az alkalmazást segítő útmutatók kidolgozásának támogatása és megegyezés a kiemelten veszélyes anyagok listájának módosításáról,
 - a Tengeri Stratégia Keretirányelv alkalmazása (MSFD – 2008/56/EC),
 - alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz a vízpolitika területén,
 - megegyezés az ivóvíz irányelv módosításáról (98/83/EC),
 - a vízzel kapcsolatos szempontok integrálása más közösségi politikákba, különösen a Közös Mezőgazdasági Politikába, a kohéziós politikába és a nemzetközi együttműködésbe,
 - a vízre vonatkozó európai jogszabályokkal kapcsolatos további igények azonosítása.
- 3) Az EDS kialakításában vegyék figyelembe azt, hogy az Ötödik Víz Világ Fórumra készített Európai Regionális Jelentés (Isztambul, 2009. március) szerint a vízgazdálkodás fő kihívásai Európában jelenleg és a következő évtizedben:
- az éghajlatváltozás és alkalmazkodás,
 - a víz, energia és éghajlat kapcsolatainak kezelése,
 - a vízhiány- és aszály-kezelés fejlesztése,
 - a szennyvízkezelés, és az újrahasznosítás (víz és tápanyagok újrahasznosításának) támogatása,
 - következetes stratégia kidolgozása a vízgazdálkodási problémák kezelésére,
 - a vízgyűjtő-gazdálkodás,
 - a határon átnyúló együttműködés.
- 4) A vizek élővilága a természetes fluktuációkhoz a hosszú kifutású evolúciós folyamatok során jól alkalmazkodott, az ehhez képest rendkívül rövid időtartamú civilizációs változásokat viszont nem képes károsodás nélkül elviselni. Ezt a megmásíthatatlan tényt az emberi társadalomnak kell tehát felismerni és figyelembe venni, annál is inkább, mert ehhez megvannak a műszaki-technikai lehetőségei. Tehát a természeti adottságokhoz kell igazítani az emberi tevékenységet. Tehát a természeti adottságokhoz kell igazítani az emberi tevékenységet.

- 5) A Duna vízrendszerére általánosan elfogadható és egységesen alkalmazható ökológiai irányelveket nem lehet megfogalmazni. Minden víztér, így minden vízfolyás, sőt azok minden szinttája rendelkezik ökológiai szempontból egyedi sajátosságokkal, amelyeket nem lehet és nem is szabad figyelmen kívül hagyni. Az ökológia tudománya azonban feltárta a vízfolyásoknak és azok különböző szinttájainak, ill. a hozzájuk kapcsolódó víztereknek (pl. holtmedreknek) azokat a főbb sajátosságait, amelyek alapján hidroökológiai típusokba sorolhatók, s ami által lehetővé válik a beavatkozási és kezelési módok hatásainak átfogóbb elemzése és véleményezése, továbbá a káros hatások előre jelzése és kivédése. A fentiek értelmében, az ökológiai variabilitás akár teljesen egyedi, szinttáj-specifikus beavatkozást, kezelést is igényelhet, vagy tehet csak lehetővé, amelyet a nemzetközi érdekek egyeztetésekor el kell ismerni, illetve ismertetni.
- 6) A Duna vízgyűjtőn osztozó országoknak a vízgazdálkodás területén jelenleg legfontosabb stratégiai jelentőségű feladata a Víz Keretirányelv előírásai szerint minden felszíni és felszín alatti víz jó ökológiai állapotának biztosítása 2015-ig, illetve, ha ez nem lehetséges, akkor 2021-ig vagy 2027-ig. A vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben meghatározták az ennek megfelelő környezeti célkitűzéseket és megtervezték az elérésükhöz szükséges intézkedési programokat. Az EDS kialakításában fő stratégiai célkitűzéseknek kell tekinteni ezeknek az intézkedési programoknak a végrehajtását és ezzel az előírt környezeti célok elérését.
- 7) A fenntarthatóság hosszú távon csak jól működő (ökológiai szempontból jó állapotú) ökológiai rendszerek fenntartásával valósítható meg. Meg kell őrizni azokat a hidromorfológiai viszonyokat, amelyek nélkülözhetetlenek a Duna jellemző vizes élőhelyeinek és az azokhoz kapcsolódó ökoszisztémák fejlődéséhez és tartós fennmaradásához. A vizes élőhely-típusok egyedülállóan sokszínű mintázata egyben a Duna vízgyűjtője nagy biológiai sokféleségének előfeltételét is jelenti, amelynek védelme ezzel összhangban álló földhasználati- és agárstratégiát követel, elismerve az ökoszisztéma-szolgáltatások közérdekét.
- 8) A Duna vízgyűjtőjén a vizek jó ökológiai állapota elérésének egyik záloga a természeti értékek, a teljes ökológiai rendszer védelme, a Duna-mente természeti területeinek, tájainak, természeti és kulturális értékeinek, Natura 2000 területeinek a megőrzése, fenntartása a természet önszabályozó működéséhez közelítő állapotok kialakítása, a biológiai sokféleség megőrzése, figyelembe véve többek között az EU természetvédelmi irányelveit, a természetes élőhelyek és a vadon élő növény- és állatvilág megőrzéséről szóló irányelvet (Élőhelyvédelmi irányelv – 1992/43/EGK) és a vadon élő madarak védelméről szóló irányelvet (Madárvédelmi irányelv – 1979/409/EGK).
- 9) Kiemelt cél a Duna és környezete által kínált természeti és kulturális erőforrásoknak a fenntarthatóság elveire épülő hasznosítása a mezőgazdasági, halászati, erdő- és vadgazdálkodási, ökoturisztikai és infrastrukturális fejlesztések összehangolásával; továbbá a Duna-mente természeti területeinek, tájainak, természeti és kulturális értékeinek, Natura 2000 területeinek a megőrzése, fenntartása, a természet

önszabályozó működéséhez közelítő állapotok kialakítása, a biológiai sokféleség megőrzése.

10) Az EDS több évtizedes időtávra készül, ezért a stratégiaalkotásban kiemelt jelentőséget kell kapnia azokra a változásokra (elsősorban az éghajlatváltozás okozta szélsőséges időjárási eseményekre, a vízkészletek jelentős csökkenésére, az olajkorszaknak erre az időszakra tehető végére) történő felkészülésnek, amelyek az emberi civilizációt minőségileg is új kihívások elé fogják állítani.

11) Az Európai Unióban a Víz Keretirányelv életbe lépésével paradigmaváltás következett be a vízgyűjtő-gazdálkodásban, ami elsősorban a vízi környezet és a vizekhez kötődő élővilág állapotának felértékelődésében mutatkozik meg. Az ilyen szellemben most az egész Európai Unió területére elkészült – világviszonylatban is egyedülálló - vízgyűjtő-gazdálkodási tervek intézkedéseinek végrehajtásánál és az új vízpolitikai stratégia érvényre juttatásánál az EDS keretében is külön figyelemmel kell lenni a következő szempontokra:

- A víznek a táj ökológiai adottságaihoz igazodó természetszerű visszatartásának, a kistáji vízkörforgásban való hasznosításának a vízgyűjtő-gazdálkodás alapvető rendezőelvévé kell válnia.
- A Duna és vízgyűjtőjének természetes övezetei eredeti állapotának helyreállítását, a biológiai sokféleség megőrzését, a halállományok rehabilitációját, szelíd idegenforgalmi koncepciók, ökoturisztikai fejlesztések megvalósítását kiemelt feladattá kell emelni.
- Az árvízi kockázatok enyhítése érdekében az árvízvédelmi rendszer fejlesztésének, az előírt árvízi biztonság megteremtésének a "teret a folyóknak" elv, valamint a környezet- és természetvédelmi érdekek figyelembevételével kell történnie.
- Az emberi civilizáció fennmaradásának alapvető feltétele a biológiai sokféleség megőrzése, sőt növelése, mely különös jelentőséget kap a következő évtizedekben. Az éghajlatváltozás okozta vízkészlet csökkenéshez és a szélsőségesebbé váló időjáráshoz való alkalmazkodásához nélkülözhetetlen a vizek természetszerű visszatartása és hasznosítása, az élőhelyek rehabilitációja. Ennek az elvnek meghatározó módon kell érvényesülnie a vízi és szárazföldi infrastruktúra alakításakor is.

12) A vízkészletek szűkössé válása miatt a vízvisszatartás mellett a vízfogyasztás okszerű csökkentésére is figyelmet kell fordítani (ebben nagy szerepet játszhatnak a víztakarékossági előírások, az új technológiák kifejlesztése és bevezetése, továbbá a szemléletformálás).

13) A Duna vízgyűjtő-gazdálkodási tervében 2015-re (illetve a 2027-ig terjedő időszakra) megfogalmazták a jelentős vízi-környezeti problémák megoldására vonatkozó vízgyűjtő szintű jövőképeket és ezek teljesülésének esélyeit is. Különös súlyt kell helyezni az EDS kialakításában a víziók teljesülési esélyeinek növelésére, hiszen

ezeknek a vízióknak a teljesülése a fenntarthatóság kritériumainak megfelelő vízgazdálkodás legfontosabb alapfeltételei közé tartozik.

A Duna-vízgyűjtő szintű legfontosabb víziók a következők:

- szervesanyag szennyezés: tisztítatlan szennyvíz sehol se fog a vizekbe kerülni az egész Duna vízgyűjtőn,
- tápanyagszennyezés: a pontszerű és nem-pontszerű forrásból származó tápanyag kibocsátást az egész Duna vízgyűjtőn úgy fogják szabályozni, hogy se a vízgyűjtő vizeinek, se a Fekete tenger vizének állapotát ne fenyegetse vagy rontsa az eutrofizáció,
- veszélyes anyagokkal történő szennyezés: a Duna vízgyűjtőjén és a Fekete tengernek a Duna vize által befolyásolt részében nem jelent majd veszélyt az emberi egészségre és a vizes élőhelyek állapotára,
- hidromorfológiai változások: azokat úgy fogják kezelni, hogy a folyó múltbeli, jelenlegi és jövőbeli hidromorfológiai változásai az egész Duna vízgyűjtőn sehol se fogják megakadályozni a halak vándorlását és ívását,
- árterületek, a vizes élőhelyek és a Duna kapcsolata: azokat az egész Duna vízgyűjtőn visszacsatolják a folyókhoz és rehabilitálják. Ezeknek a folyóparti területeknek az integráló funkciója biztosítani fogja az önfenntartó vízi élőlényegyütteseket, az árvízvédelmet és a szennyezések csökkentését is a Duna vízgyűjtőjén,
- hidrológiai változások: úgy fogják kezelni, hogy a vizes élőhelyek természetes fejlődése és változatossága ne károsodjon,
- jövőben megvalósuló, infrastrukturális projektek: azokat átlátható módon, a legjobb környezeti gyakorlat és a legjobb lehetséges technikák alkalmazásával fogják megvalósítani az egész Duna vízgyűjtőn, a jó állapot romlását és a határokon átnyúló hatásokat meg fogják akadályozni, és csökkenteni fogják, vagy kompenzálják a negatív hatásokat,
- felszínalatti vizekbe történő szennyezőanyag kibocsátások: azok sehol sem fogják rontani a felszínalatti vizek állapotát az egész Duna vízgyűjtőn, és ahol a felszínalatti víz már szennyezett, ott a jó állapot helyreállítása lesz a cél,
- felszínalatti vizek használata: sehol se fogja meghaladni a rendelkezésre álló, fenntartható módon hasznosítható vízkészleteket a Duna vízgyűjtőjén.

14) Részben már elkészült, 2010 végére pedig teljesen elkészül a Tisza-vízgyűjtő Integrált Vízyűjtő-gazdálkodási Terve. A Tervben – a Duna vízgyűjtő szintjén meghatározott és a Tisza vízgyűjtőjére is érvényesnek tekintett probléma-csoportokon kívül – azonosított három probléma-csoport (árvíz és belvíz, aszály és vízhiány, valamint éghajlatváltozás) a mezőgazdasági vízgazdálkodás kulcsproblémái közé tartozik. Így nagyon fontos, hogy az érintett országok, így Magyarország mezőgazdasági, mezőgazdasági vízgazdálkodási és egyéb érintett szakterületi, illetve területi képviselői aktívan bekapcsolódjanak a Tisza integrált vízgyűjtő-gazdálkodási tervezési

folyamatába. Fontos feladat az is, hogy az EDS keretében értékeljék a tiszai tervezés tapasztalatait és vizsgálják meg, hogyan terjeszthető ki az alkalmazott módszertan a Duna más, nagyobb, nemzetközi részvízgyűjtőire, illetve esetleg az egész Duna vízgyűjtőre.

- 15) A fenntartható, versenyképes, együttműködő és a vidék lakosságmegetartó-képességét célként szem előtt tartó mezőgazdaság kialakítása minden közép- és alsó-dunavölgyi ország közös problémája. A probléma megoldásának alapfeltétele az ökológiai szempontokat figyelembe vevő vízgazdálkodást és ennek keretében az ökológiai vízigények kielégítését prioritásként kezelő politika.
- 16) Támogatni kell az árvíz, a belvíz, az aszály és a vízhiány kezelésével kapcsolatos EU kezdeményezéseket és a végrehajtásukat biztosító nemzetközi intézményi keretek és módszerek fejlesztését és a kutatási programok eredményeinek hatékony integrálását. Tevékenyen részt kell majd venni az EU vízhiányra és az aszályra vonatkozó stratégiájának 2012-re tervezett felülvizsgálatában.

Az árvizek vonatkozásában kiemelt figyelemmel kell lenni az ICPDR Fenntartható Árvízvédelem a Duna Vízgyűjtőjén Akció Programja keretében, az EU 2007/60/EC Árvíz Irányelve és EU Víz Keretirányelve előírásai figyelembevételével a Duna 17 részvízgyűjtőjére 2009 végére elkészített Árvízvédelmi Akciótervekben tervezett intézkedésekre. Az akciótervek legfontosabb stratégiai elemei:

- a megfelelő területhasználati és területfejlesztési szabályozás, árvíz-kockázatkezelési tervek készítése,
- az egykori víz visszatartó és lefolyást-késleltető kapacitások reaktiválása, a meglévő víz visszatartó kapacitások fenntartása, új kapacitások létesítése,
- a jelenlegi árvízvédelmi műtárgyak fejlesztése a meglévő védelmi normák szintjének eléréséig, szűkületek megszüntetése,
- a nem szerkezeti intézkedések keretében elsősorban a megelőző intézkedések (előrejelző- és riasztórendszer) fejlesztése, szakembergárda kapacitásának és az árvíz tudatosságának a növelése, a társadalom széles körű felkészítése.

A vízhiány és az aszály jelentette kihívások kezelés terén az Európai Uniónak az erre a célra indított programjának az első „nyomon követő jelentése” [COM(2007)414 számú Közlemény] és az annak végrehajtásához kidolgozott munkaprogram [SEC(2008) 3069] legfontosabb intézkedéseit kell alapul venni, amelyek közül a legfontosabbak a következők:

- a vízszolgáltatások helyes árazása (a költségmegtérítés helyes arányának meghatározásával, a Víz Keretirányelv előírásainak figyelembe vételével),
- a vízzel kapcsolatos problémák megoldására felhasználható támogatás hatékonyabb elosztása (a tájhasználati tervezés és a vízfelhasználás hatékonyságát növelő intézkedések támogatásával),

- az aszálykockázat kezelés fejlesztése,
 - új vízellátó infrastruktúrák kialakítása,
 - víz-hatékony technológiák és gyakorlatok alkalmazásának támogatása,
 - víz-takarékossági kultúra kialakítása Európában,
 - az információ- és adatgyűjtés, ill. -feldolgozás fejlesztése.
- 17) A fő közlekedési útvonalak fejlesztése önmagában nem (így a hajóutaké sem) feltétlenül vonja maga után az érintett térségek gazdasági és társadalmi fejlődését, és nem magától értetődően segítik a leszakadó térségek felzárkózását. (Sőt előfordulhat, hogy az erősebb, strukturáltabb gazdasági szerkezettel rendelkező térségek jutnak előnyösebb, a leszakadók pedig még hátrányosabb helyzetbe a beinduló „erőforrás-szivattyú” révén). A hajózás fejlesztése is várhatóan akkor csökkenti érdemben a közutak terhelését, ha ehhez kapcsolódóan hatályba lépnek olyan egyéb szabályozási eszközök, mellyel a közúti szállítást vízi útra terelik (pl. útdíj). Ez egyidejűleg szükségessé teszi, a meglévő infrastruktúra (elsősorban: vasút, továbbá: térségen belüli közúti hálózatok) ésszerűbb kihasználását, minőségi fejlesztését, ezek összehangolását, az esetleges haváriák elkerülését szolgáló intézkedések megtételét, hogy a gazdasági-társadalmi fejlődést a környezeti rendszerek mind kisebb terhelésével lehessen elérni, azaz olyan fejlesztéseknek szabad zöld utat engedni, amelyek a jelenlegi terheléseket mérséklék. E tekintetben a hazai érdekek megfelelő figyelembe vétele érdekében feltétlenül szükséges a környezet- és költséghatékonysági vizsgálatok lefolytatása és eredményeinek figyelembe vétele.
- 18) Az Európai Unió távlati közlekedésfejlesztési politikájának kialakítása során komplex ökológiai-gazdasági-társadalmi vizsgálatoknak kell alávetni a jelenleg érvényes ENSZ-EGB, illetve TEN-T dunai vízgyűjtőre érvényes hajóút-paraméter előírásait. A vizsgálatok során figyelembe kell venni, hogy a gazdasági, ezen belül a közlekedési kihívásokra az ökológiai-gazdasági-társadalmi adottságokat egyforma súllyal kezelő komplex szemlélettel kell választ adni. A felülvizsgálatnak az emberi tevékenység változó globális környezetének változását (elsősorban: éghajlatváltozás, erőforrások – víz, energia – szűkössé válása) és az ehhez alkalmazkodó strukturális változtatások szükségességét kell alapul vennie. Az infrastruktúra alakításánál a természetszerű vízviesszatartást, az élőhelyek rehabilitációját kiemelt súllyal kell figyelembe venni. A komplex felülvizsgálatnak a fentiekén túl komoly jogszabályi elemzést is kell tartalmaznia, amely az egyes európai uniós irányelvek koherenciájára, azok alkalmazására, valamint az uniós pénzügyi alapok működtetésére terjedne ki. Szükséges, hogy az Európai Unió különböző ágazati politikái egymással összhangban legyenek. Az ágazati politikák mellett nagyon fontos az érintett lakosság bevonása és tájékoztatása a fejlesztésekről, hiszen a társadalom érdekében kell történnie a beavatkozásoknak. Ezért javasoljuk, hogy mind a tájékoztatási, mind a társadalmi részvételi folyamatokat dolgozzák ki, és biztosítsák a stratégia megalkotásakor és végrehajtásakor egyaránt.
- 19) A dunai hajóút paramétereinek javítása csak a környezeti fenntarthatóság feltételeinek betartásával, a Nemzetközi Duna Védelme Bizottságnak, a Duna Bizottságnak és a

Száva Nemzetközi Bizottságnak a hajózásra és a környezeti fenntarthatóságra vonatkozó Közös Nyilatkozatában megfogalmazott ajánlások figyelembe vételével történhet. Iránymutatónak kell tekinteni a magyar Országos Környezetvédelmi Tanács hajóút-fejlesztéssel kapcsolatos állásfoglalásait is. Folyamatosan figyelmet kell fordítani a dunai hajóút javításával kapcsolatban más országokban folyó projektek előrehaladására és össze kell hangolni a megvalósuló változatok hajóút paramétereit. A jövőben olyan fejlesztéseket kell megvalósítani a hajó állományban és a logisztika területén, amelyek környezeti szempontból káros beavatkozások nélkül lehetővé teszik a vízi-szállítást.

20) A Duna-vízgyűjtőre adaptálni kell, és végre kell hajtani a vízgazdálkodás területén az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás elősegítésére kidolgozott európai útmutatóban (2009. december) megfogalmazott javaslatokat, különös tekintettel a következő kulcsfeladatokra:

- az éghajlatváltozással kapcsolatos bizonytalanságok és tudományos ismeretanyag hatékony kezelése,
- olyan stratégiák kidolgozása, amelyek segítik az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodási képességek kialakítását,
- az árvízcockázat kezelése,
- az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás integrálása és előnyben részesítése a vízgyűjtő gazdálkodási tervezési folyamatban,
- a vízhiányhoz és aszályhoz kapcsolódó speciális kérdések kezelése.

21) Értékelni kell minden szinten a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés tapasztalatait és ennek alapján ki kell dolgozni a nemzetközi együttműködés hatékony módszereit.

22) A vizek jó ökológiai állapota elérésének és megőrzésének egyik alapfeltétele az ökológiai osztályozási módszerekkel kapcsolatos ismeretek, valamint ökológiai értékelési módszerek fejlesztése, többek között a Duna vízgyűjtőjén tervezett egyes intézkedések megvalósíthatósága vizsgálatához a fenntarthatóság szempontjából. Meg kell határozni az ökológiai vizsgálatok különböző szintű tervezések esetén elvárható részletességét és módszereit. Ezt a feladatot minden olyan stratégiai fejlesztés során fontosnak kell tekinteni a Duna vízgyűjtőjén, amely jelentős mértékben befolyásolhatja a vizek állapotát.

23) Az EDS kialakításakor nagyobb időtávlatra is előre kell tekinteni, mert ez a fenntarthatóság biztosításának alapvető feltétele. Az előbbieken említett feladatok vonatkozásában is fontos a nagyobb időtávlatban való gondolkodás. Ezen kívül jelenleg kulcskérdésnek tekinthető az előretekintés két területen:

- Meg kell vizsgálni a virtuális vízkonceptió alkalmazási lehetőségeit a Duna-vízgyűjtő szintű és globális vízkészlet-gazdálkodási problémák kezelésére.

- Meg kell kezdeni a vízepítési létesítmények Duna-vízgyűjtő szintű életciklus elemzését.
- Az ökológiai és műszaki vizsgálatok mellett biztosítani kell a társadalom tájékoztatását és bevonását már a tervezés fázisába is.

24) A vízgyűjtő-gazdálkodási tervezési folyamathoz hasonlóan különös súlyt kell helyezni arra, hogy a Duna Stratégia keretében megvalósuló fejlesztési programok tervezésének folyamatában már a tervezés beindításától kezdve biztosítsák a társadalom aktív részvételét.

Budapest, 2010. január 21.